

کیمیای پارسی

(زبان فارسی در چین)

محمد نور الحق بن لقمان الصینی

دکتر محمود شکیب

چین ، محمد نورالحق بن لقمان

کیمیای پارسی (زبان فارسی در چین)

محمد نورالحق بن لقمان الصبی ، به اهتمام (ترجمه و پژوهش) محمود شکیب.

قران: کلبه معرفت، ۱۳۸۲

۱۴۸ ص: جدول

ISBN 964-93732-9-2

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

ص.ع.لاتینی شده:

Kīmīyāy-i Pārsī (Persian Language in China)

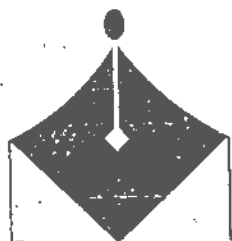
۱. فارسی - دستور زبان تطبیقی - عربی

۲. فارسی - دستور الف. شکیب، محمود.

مترجم و پژوهشگر. ب. عنوان: کیمیای پارسی ج، عنوان: زبان فارسی در چین.

۹ ج ۴/ PIR ۲۶۸۳ ۵۴۵

۱۳۸۲. کتابخانه ملی ایران ۱۸۱۸۴ - ۸۲ م

انتشارات کلبه معرفت

۰۹۱۳۲۳۰۴۸۱۱

۴۸۲۴۹۴۰

عنوان کتاب: کیمیای پارسی (زبان فارسی در چین)

نام نویسنده: محمد نورالحق بن لقمان

پژوهش و ترجمه: دکتر محمود شکیب

حروف نگاری: کلبه معرفت

طرح روی جلد: یزدانی

تعداد: ۲۰۰۰ جلد

چاپ: طویی

لیتوگرافی: سایه

نوبت چاپ: اول

قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است.

ISBN 964-93732-9-2

شابک: ۹۷۴-۹۳۷۳۲-۹-۲

۹۲.....	قواعد جمع	۵.....	پیشگفتار
۹۳.....	کلمات استفهامی	۱۰.....	بارهای از ویژگی‌های کتاب
۹۷.....	اسماء مرکب	۲۸.....	آغاز کتاب
۹۸.....	بخش فعل	۳۲.....	تفاوت‌های چهار گانه
۱۰۲.....	افعال قلوب	۳۷.....	ضوابط تعدیه
۱۰۳.....	افعال ناقصه	۳۹.....	ویژگی‌های ترجمه
۱۰۴.....	افعال مقاربه	۴۲.....	لواحق ماضی و جحد
۱۰۷.....	افعال تعجب	۴۵.....	لواحق مستقبل و نفی
۱۰۸.....	بخش حرف	۴۸.....	لواحق امر و نهی
۱۰۸.....	حرف جازه	۵۱.....	لواحق اسم فاعل، اسم مفعول و صفت مشبهه
۱۱۲.....	حروف شبه بفعل	۵۵.....	اسم زمان، اسم مکان، اسم الاله، اسم تفضیل
۱۱۳.....	حروف عطف	۵۶.....	بخش نحو
۱۱۶.....	حروف تنبيه	۵۷.....	تعریف اسم
۱۱۷.....	حروف نداء	۵۸.....	ابتدا و خبر
۱۱۸.....	حروف نفی	۶۲.....	فاعل
۱۱۹.....	حرف ایجاب	۷۱.....	مفاعیل
۱۱۹.....	حروف مصدر	۷۶.....	حال
۱۲۰.....	حروف نسبت	۷۷.....	تمییز
۱۲۱.....	حروف تاکید	۷۸.....	مستثنی
۱۲۲.....	حروف زیاده	۷۹.....	مجرورات
۱۲۳.....	حرف تنوین	۸۱.....	نوابغ
۱۲۴.....	حرف تصغیر	۸۴.....	اسم جنس و اسم صفت
۱۲۴.....	خاتمه	۸۸.....	معرفة و نكرة
۱۳۱.....	یادداشت‌ها	۹۱.....	اسماء اعداد

پیشگفتار

کتابی که خواننده گرامری پیش روی دارد دستوری است تطبیقی. محمد نور الحق بن لقمان، از مردم چین، که تبار به ایرانیان می‌برد در صدد برآمده تا بر منوال صرف و نحو زبان عربی دستور زبان فارسی را بگونه‌ای بنگارد، تا کسانی که می‌خواهند هر دو زبان را فرا گیرند بتوانند به چنین خواسته‌ای آسانتر دست یابند. مؤلف کتاب را به زبان عربی نوشته است، تا کسانی که با زبان عربی آشنایی پیدا می‌کنند به فراگرفتن زبان فارسی نیز تشویق شوند و در مقدمه آن می‌نویسد: در چین آثاری که به مباحث تفسیری و فقهی و کلامی

و عرفانی می‌پردازند و به زبان فارسی نوشته شده‌اند فراوانند و برای استفاده از آنها و نیز بخاطر اهمیت زبان فارسی باید آن را یاد گرفت.

ظاهراً این کتاب در کشور چین بایستی آخرین اثر در نوع خود باشد. آثاری که دربارهٔ دستور زبان فارسی برای تدوین آن مورد مراجعه مؤلف بوده‌اند عبارتند از: منهاج [الطلب]، القوانين الفارسیة و القواعد الفرسية. کتاب نام "کیمیاء الفارسیة" را بر خود دارد و در ۷ - ۱۹۳۶ در شانگهای چین چاپ شده است.*

مؤلف سخن خود را با مبحث "اشتقاق" آغاز می‌کند و می‌نویسد پارسیان فعل‌ها را از مصدر می‌گیرند و بدنبال آن همانند زبان عربی از دوازده بنا سخن بیان می‌آورد، یعنی: ماضی، مضارع، ** اسم فاعل،

* - کتاب منهاج الطلب نوشته محمد بن الحکیم الزبیدی الشنبری الصنفی سال ۱۳۶۰ ش در اصفهان به کوشش دکتر محمدجواد شریعت چاپ و انتشار یافته است. این کتاب به زبان فارسی است و تاریخ کتابت نسخه‌ای که محقق محترم این اثر آن را متقن‌ترین و کاملترین نسخ سه‌گانه مورد استفاده خویش ذکر کرده‌اند سال هزار و هفتاد و هجری قمری برابر با ۱۶۵۹ میلادی است.

** وی. در همه موارد بجای مضارع مستقبل نوشته است.

اسم مفعول، جحد، نفی، امر، نمی، اسم زمان، اسم مکان، اسم ابزار و اسم تفضیل. و در هر مورد با تفصیلی در خور به شرح و بیان هر یک می پردازد.

وی سپس بخش نحو را بیان می کشد و این بحث را با تقسیمات سدگانه اسم و فعل و حرف آغاز می کند. همین مناسبت از مبتدا و خبر و سپس از فاعل و ضایع و مفاعیل پنجگانه و حال و تمیز و استثناء و مجرورات بحرف و اضافه و توابع پنجگانه یعنی نعت و معطوف و تأکید و بدل و عطف بیان بحث می کند و آنگاه از ویژگی های اسم ذات و صفات هشتگانه می نویسد و سپس از نکره و معارف پنجگانه و اسماء اعداد و قواعد جمع و کلمات استفهامی و اسماء مرکب به بسط سخن می پردازد.

در بحث فعل از ویژگی های ماضی و مضارع و امر در زبان فارسی سخن گفته و سپس درباره افعال قلوب، افعال ناقصه، افعال مقاربه، افعال مدح و ذم و افعال تعجب مطالب کتاب را بی گرفته است و سرانجام در بحث حروف از حروف جر، حروف شبهه فعل، حروف عطف، حروف تنبیه، حروف نداء، حروف نفی،

حرف ایجاب، حروف مصدر، حروف نسبت، حروف تأکید، حروف زیاده، حرف تنوین و حرف تصغیر به تفصیل سخن گفته است.

و در نهایت مؤلف با طرح توضیحات کوتاه و سودمندی دربارهٔ پاره‌ای از حروف و کلمات اثر خود را به پایان آورده است.

برای آنکه همهٔ کسانی که مایلند در این زمینه به مطالعه و تحقیق بپردازند بتوانند با سهولت بیشتری از مطالب این کتاب سود جویند بر آن شدم که متن اصلی را به فارسی برگردانم. در پاره‌ای مواضع، و البته به خاطر خصوصیت مورد، گاهی عین مطالب کتاب را — بیشتر در همین پیشگفتار و بخش یادداشت‌ها — نقل کرده‌ام که خوانندهٔ محترم بتواند با سبک عربی نویسی مؤلف که سبکی است روان و عاری از تکلف آشنایی حاصل کند. ***^(۱)

*** در نحوه ضبط جروج چون ب ج ژ گ کوشش شده است تا در همه موارد، بر خلاف متن اصلی، رسم الخط متداول فارسی رعایت شود.

کتاب با این انجامه یا ترقیمه (colophon) بدون ذکر هیچ تاریخی
در آن پایان یافته است: تَمَّ الْکِتَابُ بِفَضْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَصَلَّى
اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ أَجْمَعِينَ.

پاره‌ای از ویژگی‌های کتاب

۱. امر و نمی آفریدن بیافری و میافری، بحذف "نون"
۲. درودن (معنی الثناء)
۳. راندن (معنی الرّجم)
۴. نوردن (معنی الطی)
۵. پرستن به جای پرستیدن و در موضعی دیگر پرستیدن هم نوشته شده که در آن صورت شکل اول خطای مطبعی است یا به معنای جواز هر دو است.
۶. بازید، بازْد، بازیدن به جای بازی کردن (معنی اللعب)
۷. بیزاریدن (معنی التبری)
۸. بسیدن (معنی الکفایة)
۹. پسندیدن (معنی المدح)
۱۰. پرهیزیدن (معنی التقوی)
۱۱. جربیدن (معنی التسمین)